

บทความวิทยุ

เรื่อง พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๙

เรียบเรียงโดย
สนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

บทนำ

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันตามหน้าหนังสือพิมพ์ในหลาย ๆ คดี ถือว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ความสงบเรียบร้อยของประชาชนในสังคม ถ้าในสังคมเต็มไปด้วยอาชญากรรมก็จะทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยภายในสังคม ประชาชนไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัยและเป็นปกติสุข ซึ่งพบว่าการกระทำผิดแต่ละครั้งที่เกิดขึ้น จำต้องมีการสืบหาพยานที่เกี่ยวข้องทั้งพยานบุคคล พยานเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจับกุมตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้นั้น ในประเทศที่พัฒนาแล้วหลาย ๆ ประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ประเทศในแถบยุโรป เป็นต้น นั้น ได้มีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาพัฒนาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องและสามารถติดตามนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ได้ให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานต่าง ๆ มากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ก็มีขีดความสามารถในการตรวจวิเคราะห์เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังถือเป็นพยานหลักฐานที่ได้รับการยอมรับ ฉะนั้น งานด้านนิติวิทยาศาสตร์จึงเข้ามามีบทบาทกรณีเกิดคดีต่าง ๆ ขึ้น โดยจะมีการเข้าไปเก็บพยานวัตถุที่เกิดเหตุ เพื่อนำส่งผู้ตรวจพิสูจน์หลักฐานวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นในห้องปฏิบัติการ ประกอบกับคดีในปัจจุบันเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน จำเป็นต้องใช้หลักวิชาการด้านวิทยาศาสตร์เข้ามาพิสูจน์หลักฐานประกอบการพิจารณา ส่งผลให้พระราชบัญญัติฉบับนี้ถูกร่างขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการสืบหาข้อเท็จจริง ฉะนั้นจึงได้ตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

ประวัติความเป็นมาของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ (Central Institute of Forensic Science : CIFS) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีบทบาทหน้าที่ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นการตรวจพิสูจน์หลักฐานด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์เพื่อประกอบการดำเนินคดี รวมถึงการกำกับมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ภายใต้มาตรฐานเดียว สถาบันนิติวิทยาศาสตร์จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มีฐานะเทียบเท่ากรมของกระทรวงยุติธรรม เริ่มให้บริการนิติเวชบริการเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

การจัดตั้งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๗๕ ที่บัญญัติให้รัฐดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน ขณะเดียวกันต้องสนองตอบนโยบายของรัฐบาลด้วย โดยคณะรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมและการปฏิรูปกฎหมาย เรื่อง เร่งรัดการจัดโครงสร้างกระทรวงยุติธรรมให้มีบทบาทและหน้าที่ครอบคลุมกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการจัดตั้งสถาบันแห่งนี้ขึ้น

แนวคิดการจัดตั้ง

งานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องมีการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หากมีระบบการตรวจเก็บหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือจะทำให้

กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพ ผู้กระทำผิดก็จะถูกลงโทษตามกฎหมาย สังคมจะมีความสงบเรียบร้อยขึ้น เนื่องจากปัจจุบันคดีอาชญากรรมต่าง ๆ ทวีความรุนแรงขึ้น การรับฟังพยานบุคคลไม่อาจทำให้นำคนผิดมาลงโทษได้เต็มที่ หลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะมีหลักการและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล แต่ที่ผ่านมางานบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มคนด้อยโอกาส งานบางงานในกรุงเทพมหานคร ประชาชนยังได้รับการบริการไม่ทั่วถึงทุกคดี และไม่สามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับงานบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์จะจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกฤษฎีกา กระทรวงกลาโหม เป็นต้น โดยเฉพาะในอดีตที่ผ่านมา ยังไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่ประสานงานโดยตรง และกำหนดมาตรฐานกลางที่จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือของงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ดังนั้น การจัดตั้งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์จึงช่วยให้งานนิติวิทยาศาสตร์ของไทยมีประสิทธิภาพเข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

ภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

๑. พัฒนาระบบการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ให้มีมาตรฐาน

สถาบันจะทำหน้าที่ขึ้นทะเบียนบุคลากรที่ทำงานด้านนี้ในระดับต่าง ๆ จากทุกหน่วยงาน ที่ให้การบริการงานนิติวิทยาศาสตร์และดำเนินการให้มีการจ่ายค่าตอบแทนแก่บุคลากร โดยคณะกรรมการ จะทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานกลางในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่าง ๆ ซึ่งประชาชนสามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ดีขึ้น

๒. ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ให้การบริการทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้มีการบริการอย่างทั่วถึง

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์จะทำหน้าที่เพื่อประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้บริการงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการจัดสรรอัตรากำลัง เครื่องมือ และงบประมาณในการดำเนินการเพื่อให้งานด้านการตรวจพิสูจน์ได้รับการพัฒนาและสนับสนุนอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและผู้เสียหายในคดีต่าง ๆ

๓. การให้บริการตามกฎหมายกระทรวง

ส่วนของนิติเวชบริการของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ได้เริ่มให้บริการตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยเริ่มทำการชันสูตรในพื้นที่ ๔ จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี อยุธยา และนครนายก ปัจจุบันสถาบันนิติวิทยาศาสตร์อยู่ที่อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ชั้น ๘ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

นอกจากนี้ยังมีภารกิจรับเรื่องราวร้องทุกข์ในการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ทุก ๆ สาขา ซึ่งขณะนี้ทางสถาบันเปิดให้บริการตรวจพิสูจน์เอกสารและการปลอมแปลง เช่น การตรวจพิสูจน์ลายมือเขียน ลายมือชื่อ ลายพิมพ์นิ้วมือในเอกสารต่าง ๆ ให้กับศาลทั่วประเทศ หน่วยงานในสังกัดของกระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่ร้องขอ เพื่อเป็นทางเลือกให้ประชาชนอันจะทำให้เกิดความโปร่งใสมีการตรวจสอบได้

ความหมายของนิติวิทยาศาสตร์

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) คือ การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทุกสาขามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในด้านกฎหมาย ทั้งประโยชน์ทางนิติบัญญัติในเรื่องการออกกฎหมาย และประโยชน์ของการคลี่คลายปัญหา และการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีความ เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมายและการลงโทษ นิติวิทยาศาสตร์จำแนกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เช่น วิชาพิสูจน์หลักฐาน การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น

๒. นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์ โดยการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม

นิติวิทยาศาสตร์สำคัญ ๆ ที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในงานสืบสวนสอบสวนนั้นมีอยู่มากมาย อาทิ การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายรูป การตรวจลายนิ้วมือฝ่ามือฝ่าเท้า, การตรวจเอกสาร เช่น ตรวจลายเซ็นต์ ลายมือเขียน การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ, การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี และการตรวจทางชีววิทยา เช่น ตรวจเส้นผม อสุจิ และตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีน้ำหนักในการรับและเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ

ความสัมพันธ์ของนิติวิทยาศาสตร์ต่อกระบวนการยุติธรรม

เดิมการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญาจะอาศัยประจักษ์พยานเป็นหลัก แต่พยานประเภทนี้บางครั้งอาจให้การอันเป็นเท็จ เนื่องจากการถูกชักจูง ช่มชู้ หลอกลวง หรือรับสินบน และในบางคดีเกิดเหตุในที่เปลี่ยวหรือในที่มืดซึ่งไม่มีพยานรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คดีนั้นก็ยากในการสืบสวนสอบสวนตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ ต่อมาเมื่อความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มีความเจริญขึ้น จึงได้มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม

หลักฐานสำคัญทางนิติวิทยาศาสตร์

ถึงแม้ว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะมีอยู่เป็นจำนวนมากและมีหลายประเภท แต่การพิสูจน์ DNA นั้นจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษ เห็นได้จากในปัจจุบัน เมื่อมีคดีข่มขืน คดีฆาตกรรม หรือคดีที่จำเป็นต้องมีการพิสูจน์สัญชาติ พิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ของเด็กเกิดขึ้น ประชาชนต่างให้ความสนใจและคาดหวังกับการตรวจพิสูจน์ DNA เป็นสิ่งสำคัญ

DNA เป็นสารพันธุกรรมของสิ่งที่มีชีวิต (มนุษย์ พืช สัตว์) ที่ถูกได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อหนึ่งส่วนและจากแม่อีกหนึ่งส่วน DNA มีอยู่ในนิวเคลียสของเซลล์ต่าง ๆ เช่น เซลล์เม็ดเลือดแดง เม็ดเลือดขาว เซลล์ผิวหนัง เยื่อกระพุ้งแก้ม กระจก หรือปลายรากเส้นผม เป็นต้น DNA จะเป็นตัวกำหนดข้อมูลในการสร้างสารชีวโมเลกุล ดังนั้น สิ่งมีชีวิตชั้นสูงและชั้นต่ำจึงมี DNA เป็นรหัสหรือแบบพิมพ์ในการสร้าง และมีจุด DNA เป็นรหัสเฉพาะตัว ซึ่งจะมีความแตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่สายพันธุ์ จึงไม่มีสิ่งมีชีวิตใดที่มีชุด DNA ที่เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้นฝาแฝดที่เกิดมาจากไข่ใบเดียวกันเท่านั้น จากความจำเพาะที่มีอยู่ในชุด DNA แต่ละหน่วยนี้เองจึงเรียกว่าลายพิมพ์ DNA ในทางนิติวิทยาศาสตร์ได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์เพื่อระบุยืนยันตัวบุคคลในทางคดี และยังใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูกได้

หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการพิจารณาคดีอาญา

กระบวนการพิจารณาคดีอาญามีข้อที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดอยู่สองประการ คือ ข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง โดยหลักในการวินิจฉัยนั้นจะต้องพิจารณาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงหรือความสัจธรรมในคดีว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงยกข้อกฎหมายขึ้นปรับวินิจฉัยว่าจำเลยควรจะได้รับโทษหรือควรจะได้รับ การปล่อยตัวไป ตามกฎหมายลักษณะพยานข้อเท็จจริงที่ศาลจะรับรู้ได้นั้นจำกัดอยู่เพียงข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามธรรมชาติซึ่งบุคคลธรรมดาจะพึงรู้ได้เองแล้ว ข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่อยู่นอกเหนือไปจากความรู้ของคนธรรมดาสามัญศาลรับรู้เองไม่ได้ เพราะฉะนั้นฝ่ายผู้กล่าวหาจะต้องพิสูจน์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ศาลว่าผู้ต้องหาได้กระทำการที่อ้างว่าเป็นความผิดนั้นจริง

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์ หรือวิจัย ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณา หรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้ คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริง ให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจ ได้วิเคราะห์หรือได้วิจัยสังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์คือ พยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมาย ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดี จนสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

ประโยชน์ของการนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้

๑. ทำให้ผลจากการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน สืบสวนของกระบวนการยุติธรรม มีความน่าเชื่อถือ
๒. เป็นการพิสูจน์หาตัวผู้กระทำความผิด หรือขยายผลคดีด้วยวิทยาการและเทคโนโลยี
๓. ช่วยในการลำดับย้อนเหตุการณ์ ซึ่งเป็นการจำลองเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วในคดีที่เกิดอะไรขึ้นบ้างและเกิดขึ้นอย่างไร ซึ่งจะมีผลทำให้การติดตามคดีเกิดความรวดเร็วขึ้น
๔. ช่วยในการจัดทำฐานข้อมูล เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ การตรวจรหัสพันธุกรรม เป็นต้น

พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการยุติธรรมและการพิสูจน์ข้อเท็จจริง เพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมให้เกิดขึ้น สมควรจัดให้มีการบริการในด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นการทั่วไป รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ได้มาตรฐานสากล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัตินี้มีทั้งหมด ๑๘ มาตรา แบ่งเป็น ๓ หมวดคือ หมวด ๑ การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ หมวด ๒ ข้อมูล หมวด ๓ คณะกรรมการกำกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์และบทเฉพาะกาล

พระราชบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา จึงทำให้มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป เล่มที่ ๑๓๓ ตอนที่ ๖๗ ก

นิยามศัพท์ที่สำคัญ

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์” หมายความว่า การให้บริการตรวจพิสูจน์ให้ทราบความจริง โดยนำหลักวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ และการแพทย์มาใช้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม หรือเพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใด

“ข้อมูล” หมายความว่า ข้อมูลที่ได้มาจากการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกำกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

อำนาจหน้าที่ของสถาบัน

มาตรา ๕ ให้สถาบันมีหน้าที่ในการให้บริการและส่งเสริมงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยให้รวมถึงงานดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ช่วยเหลือและสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายร้องขอ

(๒) ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวก และการทะเบียนราษฎร ตามที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องร้องขอ

(๓) ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกแก่เด็กและเยาวชนตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงร้องขอ

(๔) ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอในกรณีที่เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ตรวจซ้ำได้ต่อเมื่อไม่ได้อยู่ในระหว่างการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานอื่นที่ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ และต้องเป็นไปตามมติของคณะกรรมการเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของภาคเอกชน

(๖) ร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์การระหว่างประเทศ และภาคเอกชน ในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

(๗) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นของรัฐในการวิจัยและพัฒนาเพื่อกำหนดค่าพื้นฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ในกรณีมีการร้องขอตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๖ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของสถาบันต้องเป็นอิสระและเป็นไปตามหลักวิชาชีพและมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ผู้อำนวยการมีหน้าที่กำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่ของสถาบันปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง

เจ้าหน้าที่ของสถาบันที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์อาจได้รับค่าตอบแทนวิชาชีพตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อมูลที่อยู่ในสถาบัน

มาตรา ๘ ข้อมูลให้ถือเป็นความลับ และสถาบันมีหน้าที่เก็บรักษาและทำลายตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๙ การเปิดเผยข้อมูล ให้กระทำได้เฉพาะแก่ผู้ร้องขอรับบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด เว้นแต่เป็นการเปิดเผยข้อมูลตามคำสั่งศาลหรือเปิดเผยข้อมูลตามมติของคณะกรรมการเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก

คณะกรรมการกำกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการกำกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นายกแพทยสภา ผู้บัญชาการสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินห้าคน เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยความสะดวกเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยความสะดวกตั้งเจ้าหน้าที่ของสถาบันจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ ด้านกฎหมาย และด้านการสอบสวนที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

คุณสมบัติของกรรมการกำกับการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์

มาตรา ๑๑ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี

(ข) ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เคยถูกปลดออกหรือไล่ออกจากราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเพราะกระทำผิดวินัย

(๕) เคยถูกพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพนั้น

(๖) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๒ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระมิได้

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑

(๔) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ในระหว่างที่ยังไม่ครบวาระไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการอื่น

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดมาตรฐานการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบัน
- (๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในกรณีมีการร้องขอตามมาตรา ๕ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ทั้งนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (๓) กำหนดขอบเขตของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในการขอรับบริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ตามมาตรา ๕ (๒) และ (๔) ทั้งนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (๔) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบัน และหลักเกณฑ์และวิธีการงดหรือลดค่าธรรมเนียมการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบัน
- (๕) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บรักษาและทำลายข้อมูล
- (๖) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูล
- (๗) กำหนดแนวทางในการส่งเสริมการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ ภาคเอกชน รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านนิติวิทยาศาสตร์กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน
- (๘) ออกระเบียบกำหนดอัตราค่าตอบแทนวิชาชีพในการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ของสถาบัน

มาตรา ๑๖ การประชุมและการลงมติของคณะกรรมการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทสรุป

นิติวิทยาศาสตร์เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการด้านต่าง ๆ มาผนวกเข้ากับการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการสืบสวน พิสูจน์หลักฐาน และการดำเนินคดีตามกฎหมายเพื่อนำไปสู่การนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษ ถ้าพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับจะสามารถลดความเหลื่อมล้ำ การตรวจพิสูจน์หลักฐาน การจัดทำฐานระบบต่าง ๆ จะเกิดความคล่องตัวมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบมากขึ้น ส่งผลให้การทำงานนิติวิทยาศาสตร์เกิดความรวดเร็วและทำได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะถ้าหากขาดหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ คดีสำคัญๆ ที่สลับซับซ้อนในหลาย ๆ คดีคงจะไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ทำให้เกิดผลในทางที่ไม่ดีต่อสังคมเพราะมีโอกาสที่ผู้หนึ่งจะกระทำความผิดแบบเดิมซ้ำขึ้นอีก นอกจากนั้นการนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ควบคู่กับกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมเป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรม อันจะทำให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมโดยมีการใช้ผลการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ และถึงจะใช้เวลาในการตรวจสอบหาหลักฐานข้อเท็จจริง แต่ก็ไม่สามารถที่จะปิดบังหรือบิดเบือนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ (ระบบออนไลน์).

แหล่งที่มา [http:// www.krisdika.go.th](http://www.krisdika.go.th) (๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙).

พระราชบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ระบบออนไลน์).

แหล่งที่มา [http:// www.library2.parliament.go.th/giventake/nlalaw 2557.html](http://www.library2.parliament.go.th/giventake/nlalaw_2557.html) (๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙)

